

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΣ

Περιγραφή μαθήματος:

Σκοπός του μαθήματος είναι η μελέτη της ιστορίας του ευρωπαϊκού και του ελληνικού εργατικού κινήματος από τα μέσα του 19^{ου} έως τα μέσα του 20^{ου} αιώνα. Με αφετηρία τους κοινωνικούς, οικονομικούς και ιδεολογικούς μετασχηματισμούς που συντελούνται στην Ευρώπη τον 19^ο αιώνα και οδηγούν στην εμφάνιση της αστικής βιομηχανικής κοινωνίας, εξετάζεται η ιστορική διαδρομή του εργατικού κινήματος ως συλλογική και οργανωμένη αντίδραση στα προβλήματα της νέας οικονομικοκοινωνικής πραγματικότητας. Με βασικά παραδείγματα την Αγγλία, τη Γαλλία, τη Γερμανία, την Ιταλία, τη Ρωσία και τα βαλκάνια, παρουσιάζονται η βαθμιαία ανάπτυξη των συνδικάτων, των πολιτικών κομμάτων που αντιπροσώπευαν την εργατική τάξη, καθώς και οι παράγοντες εκείνοι που συμβάλουν στην υιοθέτηση είτε των απεργιών είτε και βιαιότερων μορφών διαμαρτυρίας. Εξετάζονται επίσης ζητήματα όπως η σύνδεση των κοινωνικών συνθηκών, του βιοτικού επιπέδου της εργατικής τάξης και της πολιτικής της ριζοσπαστικοποίησης, η σύνθετη σχέση ιδεολογίας, συνδικαλιστικής οργάνωσης και πολιτικής τοποθέτησης, καθώς και προβλήματα αναφορικά με την ιστοριογραφία του εργατικού κινήματος.

Ενδεικτική βιβλιογραφία:

- «Internationale(s)» στο *Dictionnaire critique du marxisme*, σε επιμέλεια G.Labica και G. Bensussan, β' εκδ., Paris 1985.
- Agulhon Maurice, 1848. *Η επανάσταση στη Γαλλία ή η μαθητεία στη δημοκρατία 1848-1852*, σε μετάφραση Ιουλίας Πεντάζου, Αθήνα, Πόλις, 2006.
- Αρώνη-Τσίχλη Καίτη, *Αγροτικές εξεγέρσεις στην παλαιά Ελλάδα, 1833-1881*, Αθήνα, Παπαζήσης, 1989.
- Αρώνη-Τσίχλη Καίτη, *Το Σταφιδικό Ζήτημα και οι Κοινωνικοί Αγώνες. Πελοπόννησος 1893-1905*, Αθήνα, Παπαζήσης, 1998.
- Bellamy Richard & Schecter Darrow, *Gramsci and the Italian State*, Manchester:University Press, 1993.
- Geary Dick, *Το ευρωπαϊκό εργατικό κίνημα (1848-1939)*, εκδ. Παρατηρητής, Θεσσαλονίκη, 1988
- Hobsbawm E.J., *Επαναστάτες*, Αθήνα, Θεμέλιο, 2008.
- Hobsbawm E.J., *Η Εποχή του Κεφαλαίου, 1848-1875* MIET 1994.

- Κολιού Νίτσα, *Οι ρίζες του εργατικού κινήματος και ο «Εργάτης» του Βόλου*, Αθήνα, «Οδυσσέας», 1988.
- Κορδάτος Γιάννης, *Ιστορία του ελληνικού εργατικού κινήματος*, Αθήνα Μπουκουμάνης, 1972.
- Μοσκόφ Κωστής, *Εισαγωγικά στην ιστορία του κινήματος της εργατικής τάξης*, Αθήνα, Καστανιώτης, 1985.
- Μπεναρόγια Αβραάμ, *Η πρώτη σταδιοδρομία του ελληνικού προλεταριάτου*, Αθήνα, «Κομμούνα», 1976.
- Νούτσος Παναγιώτης, *Η σοσιαλιστική σκέψη στην Ελλάδα*, τόμοι Α', Β', Γ', Αθήνα, «Γνώση», 1990-1991.
- Rifkin Jeremy, *Το τέλος της εργασίας και το μέλλον της*, εκδ.Α.Α.Λιβάνη, Αθήνα, 1996.
- Thompson, E. P., *Χρόνος, εργασιακή πειθαρχία και βιομηχανικός καπιταλισμός*, Νησίδες, β' εκδ. Αθήνα, 1994.
- Thompson, E.P., *The making of the English working class*, Penguin, London, 1991.
- Αβδελά Έφη, *Δημόσιοι υπάλληλοι γένους θηλυκού: καταμερισμός της εργασίας κατά φύλα στο δημόσιο τομέα 1908-1955*, Ίδρυμα έρευνας και παιδείας της Εμπορικής Τράπεζας της Ελλάδας, Αθήνα, 1990.
- Αग्रιαντώνη Χριστίνα, *Οι απαρχές της εκβιομηχάνισης στην Ελλάδα τον 19ο αιώνα*, Ιστορικό Αρχείο Εμπορικής Τράπεζας της Ελλάδας, Αθήνα 1986.
- Γκόλιας Μάρκος, *Το εργατικό κίνημα στην Ελλάδα και ο Κώστας Χατζόπουλος*, εκδ. Π. Μοσχονά, Αγρίνιο 1996.
- Γρέμπτινγκ Χέλγκα, *Η Ιστορία του Γερμανικού εργατικού κινήματος*, μετάφραση Ηλίας Κατσούλης, εκδ.Παπαζήση, Αθήνα 1982.
- Δημητρίου Μιχάλης, *Το ελληνικό σοσιαλιστικό κίνημα*, τόμος Α', Αθήνα, Γαβριηλίδης, 1985.
- Ιωάννου Χρήστος, *Μισθωτή απασχόληση και συνδικαλισμός στην Ελλάδα*, εκδ.Ίδρυμα Μεσογειακών Μελετών, Αθήνα, 1989
- Λεονταρίτης Γιώργος, *Το Ελληνικό Σοσιαλιστικό Κίνημα κατά τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο*, Αθήνα, «Εξάντας», 1976.
- Λιάκος Αντώνης, *Η Σοσιαλιστική Εργατική Ομοσπονδία Θεσσαλονίκης (Φεντερασιόν) και η Σοσιαλιστική Νεολαία*, Θεσσαλονίκη, «Παρατηρητής», 1985.
- Μοσχονάς Ανδρέας, *Ελληνικό συνδικαλιστικό κίνημα και Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση*, εκδ.Τυπωθήτω, Αθήνα, 2003
- Παλαιολόγος Νίκος, *Εργασία και συνδικάτα στον 21ο αιώνα*, Ινστιτούτο Εργασίας ΓΣΕΕ, Αθήνα 2006
- Σακελλαρόπουλος Θεόδωρος (επιμέλεια), *Η μεταρρύθμιση του κοινωνικού κράτους*, Αθήνα, Κριτική, 1999

- Σαλιμπά Ζιζή, *Γυναίκες εργάτριες στην ελληνική βιομηχανία και στη βιοτεχνία 1870-1922*, Κέντρο Νεοελληνικών Ερευνών, Αθήνα 2004
- Τίλυ Τσάρλς & Κρίς, *Η εργασία στον καπιταλισμό*, εκδ.Καστανιώτη, Αθήνα, 2001
- Φουντανόπουλος Κώστας, *Εργασία και Εργατικό κίνημα στη Θεσσαλονίκη 1908-1936*, εκδ.Νεφέλη, Αθήνα 2005.